

Parafia Ewangelicko-Reformowana w Żelowie

97-425 Żelów, ul. H. Sienkiewicza 14,
tel./fax 0 44 634 10 53,
E-mail:zelandia@pt.onet.pl

Żelów, 4. 05. 2005 r.

Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim ul. Farna 8 97 - 300 Piotrków Trybunalski

Szanowny Panie Konserwatorze,

zwracamy się do Pana z uprzejmą prośbą o dofinansowanie prac konserwatorskich przy najstarszych nagrobkach, najbardziej typowych dla tradycji braci czeskich, znajdujących się na założonym w 1852 r. cmentarzu wyznaniowym należącym do Parafii Ewangelicko-Reformowanej w Żelowie. Na cmentarzu tym znajdują się również groby żołnierzy poległych podczas pierwszej wojny światowej.

W ubiegłych latach miały miejsce akty wandalizmu (kradzież żeliwnego popiersia autorstwa A. Niewiarowskiego, przedstawiającego Józefa Gąsiorowskiego), które niestety powtórzyły się w ostatnich miesiącach. Doprowadziły one do zniszczenia ogrodzenia cmentarza oraz kilku nagrobków i ich elementów (m. in. krat ogrodzeniowych).

Celem parafii jest konserwacja i rekonstrukcja nagrobków (również ich elementów) o największej wartości artystycznej i historycznej. Jednocześnie zaznaczyć musimy, że wszystkie niżej wymienione nagrobki nie mają opiekunów, którzy mogliby finansować prace konserwatorskie.

Niektóre prace m. in. niespecjalistyczne prace budowlane polegające na odtworzeniu zniszczonych partii ogrodzenia parafia jest w stanie ponieść samodzielnie, jednak kosztowne prace konserwatorskie przy elementach kamiennych i metalowych pozostają poza jej możliwościami finansowymi. Podobnie jak w przypadku ogrodzenia, parafia unieść może koszty robót budowlanych i ziemnych prowadzonych przy rekonstrukcji poszczególnych nagrobków.

W obecnym stanie zachowania cmentarza najbardziej zagrożone unicestwieniem jest 11 nagrobków wykonanych z piaskowca, marmuru, żeliwa i żelaza. Niżej zamieszczamy ich spis z listą proponowanych zabiegów konserwatorskich, a także ich wyceną dokonaną przez konserwatora zabytków.

Spis nagrobków wymagających prac konserwatorskich:

1. **Nagrobek rodziny Duszek i słupki ogrodzenia** (po 1855 r.); wpis do rejestru zabytków z 1. 10. 1973 r.

Proponowane prace konserwatorskie:

- demontaż słupków ogrodzenia
- oczyszczenie powierzchni kamienia nagrobka i słupków ogrodzenia
- odsalanie
- dezynfekcja
- wzmacnianie (impregnacja)
- klejenie luźnych fragmentów (zwieńczenie stelli)
- uzupełnienie ubytków i rekonstrukcja formy rzeźbiarskiej
- montaż słupków ogrodzenia (izolacja)
- rekonstrukcja łańcucha ogrodzenia

Koszt konserwacji **10.000,00 zł**

2. **Grobowiec rodziny Gąsiorowskich** (po 1855 r.).

Proponowane prace konserwatorskie:

- usunięcie warstwy ziemi ze sklepienia grobowca
- rekonstrukcja sklepienia
- usunięcie luźnych tynków z „tympanonów” grobowca
- rekonstrukcja „tympanonów” i tynków
- oczyszczenie, dezynfekcja i wzmocnienie (impregnacja) piaskowcowej tablicy
- izolacja sklepienia i zakrycie warstwą ziemi

Koszt konserwacji 10.000,00 zł

3. **Płyta nagrobna George’a Williama Halla** (po 1908 r.).

Proponowane prace konserwatorskie:

- oczyszczenie istniejących i odtworzenie zniszczonych słupków ogrodzenia wraz z rekonstrukcją łańcucha ogrodzenia
- wykonanie podmurówki pod płytę ze zbrojonej płyty betonowej, izolacja
- oczyszczenie i dezynfekcja płyty nagrobnej

Koszt konserwacji **5.000,00 zł**

4. **Płyta nagrobna Klotyldy z Tripplinów Rosenfeldowej** (po 1906 r.).

Proponowane prace konserwatorskie:

- oczyszczenie istniejących i odtworzenie zniszczonych słupków ogrodzenia wraz z rekonstrukcją łańcucha ogrodzenia
- wykonanie podmurówki pod płytę ze zbrojonej płyty betonowej, izolacja
- oczyszczenie i dezynfekcja płyty nagrobnej

Koszt konserwacji **3.000,00 zł**

5. **Płyta nagrobna Henryka Gardinera Halla** (po 1890 r.).

Proponowane prace konserwatorskie:

- oczyszczenie istniejących i odtworzenie zniszczonych słupków ogrodzenia wraz z rekonstrukcją łańcucha ogrodzenia
- wykonanie podmurówki pod płytę ze zbrojonej płyty betonowej, izolacja

- oczyszczenie i dezynfekcja płyty nagrobnej
Koszt konserwacji **3.000,00 zł**

6. Nagrobek Józefa Gąsiorowskiego i żeliwne ogrodzenie (po 1895 r.); wpis do rejestru zabytków z 1. 10. 1973 r.

Proponowane prace konserwatorskie:

- usunięcie powłok farby z cokołu i tablic nagrobka oraz ogrodzenia
- usunięcie luźnych produktów korozji
- naniesienie powłoki antykorozyjnej
- rekonstrukcja płyty zamykającej cokół nagrobka (w miejsce ukradzionego popiersia)
- otynkowanie podmurówki pod cokołem nagrobka

Koszt konserwacji 5.000,00 zł

7. Nagrobek prof. med. Emiliana Nowickiego (po 1876 r.).

Proponowane prace konserwatorskie:

- demontaż płyty żeliwnej z rozbitego nagrobka i odtworzenie jego formy z montażem płyty
- wylanie zbrojonego, betonowego, niskiego murku w miejsce zniszczonego neogotyckiego, żeliwnego ogrodzenia

Koszt konserwacji 5.000,00 zł

8. Nagrobek Jana i Marii Matejków i żelazne, kute ogrodzenie (po 1915 r.).

Proponowane prace konserwatorskie:

- częściowa rekonstrukcja żelaznej, kutej kraty
- usunięcie luźnych produktów korozji
- naniesienie powłoki antykorozyjnej
- oczyszczenie i woskowanie płyty nagrobka

Koszt konserwacji 3.000,00 zł

9. Płyta nagrobna ks. Hugona Sikory (po 1887 r.).

Proponowane prace konserwatorskie:

- wykonanie podmurówki pod płytę ze zbrojonej płyty betonowej, izolacja
- oczyszczenie i dezynfekcja płyty nagrobnej

Koszt konserwacji 3.000,00 zł

10. Nagrobek Jana Hoffmana (po 1913 r.).

Proponowane prace konserwatorskie:

- demontaż
- oczyszczenie, dezynfekcja i wzmocnienie
- założenie izolacji i montaż

Koszt konserwacji 3.000,00 zł

11. Nagrobek L. Neuringa (po 1876 r.); wpis do rejestru zabytków z 1.10.1973 r.

Proponowane prace konserwatorskie:

- wylanie zbrojonej, betonowej podmurówki pod żeliwny krzyż oraz wylanie zbrojonego, betonowego, niskiego murku otaczającego kwatere

- montaż krzyża po usunięciu z niego luźnych produktów korozji i naniesieniu powłoki antykorozyjnej
Koszt konserwacji **5.000,00 zł**

Całkowity koszt konserwacji wymienionych nagrobków wg stanu na 4. 05. 2005 r. wynosić będzie **55.000,00 zł**.

Pozostajemy z szacunkiem

ks. radca Mirosław Jelinek
proboszcz

Do wiadomości:

Zarząd Główny Towarzystwa Opieki nad Zabytkami
ul. Piękna 44 a
00-672 Warszawa